

December: az ünnepek hava

December: az év utolsó hónapja. A búcsú hónapja, egyben az új kezdetének előestéje: elköszönünk az éppen elmúló évtől, de készülünk, fogadalmakat teszünk, bulit szervezünk, hogy „méltóképpen” léphessünk be az új kapuján. Tele csodavárással. Tele újat, mást akarással. Tele régi életünk jobban, szebben folytatásának szándékával. Telve az elmúlt évünk leltárával.

Talán mindezt az előző, sokféleképpen ismert, idézett ünnep is táplálja? Oly sokféle módon éljük meg a „szeretet ünnepét”: várjuk lelkesen, tervezgetünk, elképzeljük a feldíszített fát; mások félnek tőle: valami olyanra emlékezteti talán őket, ami hiányzik az életükből; vannak, akik egyszerűen ugyanolyan hétköznapiak tartják, mint akármelyik évközi szerdát; akadnak, akik haragszanak rá: képmutatónak érzik, hogy a „szeretet”-nek ünnepe legyen: miért csak ezen a napon figyelünk egymásra? És „Ha elmúlik karácsony”? Merthogy a KARÁCSONY-ról van szó. Így, csupa nagybetűvel. 1 hónappal előtte már nem léphetünk ki az utcára, hogy ne idéznél fel szinte minden a közelgő ünnepet. Nem nyithatunk ki egy újságot, nem kapcsolhatjuk be a tv-t, rádiót, hogy ne esne szó naponta az ünnepi bevásárlásról, az ajándékozás örömről, a szeretetről, az ünnep szimbolikájáról, vallási jelentőségéről, és még oly sok mindenről. Körülötte forog a világ - körülötte forog mindenki. Vagy majdnem mindenki. Az ünnep lázában égünk. De miért? Mitől olyan különleges ez az alkalom, ez a két, vagy három nap az évből? Mit jelentenek ezek a napok a szürke hétköznapi rohanásban? Az elgépiesedett, elszemélytelenedett, érzelemmentessé vált napjainkban? Önvizsgálatot? Kit nem láttam-hallottam már régen? Kik a számomra fontos emberek? Kiknek a számára vagyok én fontos? Kik is jelentik igazán a szűkebb-tágabb családomat? Van-e egyáltalán családom? Kik azok, akiket szeretek, és kik azok, akik szeretnek engem? Mit is jelent nekem a szeretet? Mennyi kérdés - van-e válasz ezekre? Gyakran talán a kérdés feltevése sokkal nehezebb, több bátorságot igényel, jobban lehet tőle félni, mint magától a rá kapott választól.

De valóban kell félnünk ezektől a kérdésektől - válaszoktól? Mi is az ünnep? A hétköznapiakat megbontó, valamilyen alkalomhoz kötött, valamit jelképező, szimbolizáló, emiatt egyedi jelentéssel, „szertartás-rendszerrel”, ha úgy tetszik, forgatókönyvvel megkülönböztetett nap(ok). Létük talán az emberiséggel egyidős. Segítenek kijutni a hétköznapiak monotóniájából, szürkeségéből. Figyelmeztetnek valamire. Színesítik az életet. Ezekben a napokban olyan érzelmeket, vágyakat, ösztönöket élhetünk ki, melyek egyébként tiltottak, vagy más okból nem kielégíthetőek (pl. bacchanáliák az ókorban, vagy ma a szilveszter). Szóval fontosak. Kellenek. Tőlünk, tőled is függ, milyen (lesz) nekünk, Neked.

Mi a karácsony? A kereszténység tanítása szerint Jézus születésének ünnepe. Megszületett a Megváltó, aki a világ bűneit magára véve meghal érte. „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” - mondja az Írás. Hosszú történelmi folyamat után mára a szeretet ünnepévé vált december e három napja. Az már alighanem a modern fogyasztói társadalom „érdeme”, hogy ezt a szeretetet minél értékesebb, nagyobb ajándékkal fejezzük ki - megítélésem szerint ez a vonás már meglehetősen idegen az eredeti céltől.

De most nem erről kellene szólnom. Legfeljebb annyiban, hogy általános jelenség: ha valamit egy adott területen nem tudunk teljesíteni, azt egy másik téren igyekszünk kompenzálni,

majdhogynem helyettesíteni, vagyis kárpótlást nyújtani. Talán modern életünkben jobban hiányzik az egymásra figyelés, az önzetlen adás és kapás képessége. Az érdek nélküli szeretni, odafigyelni, ráfigyelni tudás. Olyan dolgok is árucikké váltak, amik ennek okán már nem ugyanazok lettek. Csupán a lelkiismeretünk mozog, háborgat minket - amit aztán el kell valahogy hallgattatnunk, valamilyen módon ki kell elégíteni az eredeti célt. Vagy csupán valami homályos érzés jelzi a lelkünk mélyén a hiányát az említetteknek. Így aztán - tenni nem tesszük - túlságosan is sokat beszélünk róla. Nem feladatom eldönteni, jó-e ez? Tény: ebben élünk. Tény: ez adja mindennapjainkat, mindennapi örömeinket, hiányérzeteinket, gondjainkat. Tény: ebben a helyzetben, érzelmi állapotban, társadalmi környezetben talál mindannyiunkat december 24-e.

Mit jelképez, mit jelent, mit mond, mit ad mindenkinek, egyéneként, személyenként a Szent este, az ünnep két napja? Mitől foszt meg bennünket? Ezeket a kérdéseket érdemes megválaszolnunk. Együtt, és külön-külön, önmagunknak is.

Akaratlanul „létárt” is készítünk: kit ajándékozunk meg? Kinek veszünk valamit, mert szeretnénk örömet szerezni neki? Kinek adunk valamit, mert úgy illik, mert kell? Kinek szeretnénk valamit adni, mert tudjuk: nagyon örülne neki, a legnagyobb öröm lenne számunkra ezt látni is az arcán, de nincs rá keretünk? Kinek veszünk valamit, és kinek jelentjük mi magunk, személyünkben az ajándékot? Kitől szeretnénk valamit kapni, és ki az, akinek a pusztá jelenléte a legnagyobb örömet adná? Ki hiányzik már végérvényesen és visszavonhatatlanul az ünnepünkben, aki csak egy meggyújtott gyertya fényében lehet már velünk? (Egy májusi vasárnapon és november 1-n másutt meggyújtott gyertya után. - Mennyi kis gyertyaláng kíséri életünket ... - de még ég a láng, és fellobban újra meg újra: emlékezünk! Még nem felejtünk!) Kikkel szeretnénk együtt tölteni az ünnep napjait, és kikkel leszünk együtt? Márha leszünk egyáltalán valakivel.

Igen, egy nagy kérdés: lehet-e valóban ünnepelni egyedül? Vagy hétköznappá kell „átminősíteni”? Úgy gondolom, szükségünk van erre az ünnepre, annak jelképére, a feldíszített fenyőfára, vagy legalább egy fenyőágra, a gyertyára. Fontosnak érzem megkülönböztetni az év többi napjától. Sokszor találkoztam olyan egyedül élő emberrel, aki így vélekedett: egyedül vagyok, magamnak miért állítsak fát? Mindig úgy éreztem az ilyen beszélgetések során: valami mélységes szomorúság, bánat van ebben az emberben, amit nem akar fokozni az ünnepi szimbólumok, kellékek személyes közelségbe engedésével. Mégis ott voltak: amire nem akarunk gondolni, az tolakszik legerőszakosabban, legagresszívebben gondolatainkba. Az tölti meg legjobban a napjainkat. Talán ez okozza, hogy így kétszeres a bánat: az egyedüllét fájalmát fokozza a menekülés kísérletének sikertelensége. Ezek a tapasztalatok vezettek arra a gondolatra: nem szerencsés ez az út. Jobbnak látszik, ha ott van az egyedül lévő emberrel is az ünnep, annak hangulata, élménye, tárgyi jelzései. Ha meggyújtja a fenyő gyertyáit, ha átéli az ünnepet: a sors megadta, hogy megélhette ezt az évet is, eljuthatott karácsonyig. Lehetnek tervei az elkövetkező időszakra, tűzhet ki célokat, tehet vágyai megvalósításáért. Él - és ez önmagában, önmagáért is élmény, öröm. Megélheti a karácsony vallási élményét, ha hívő. Átélnheti az ünnep hangulatát, ha nem hívő. Lehetnek mellette eltávozott barátok - a gyertya fényében. Elhiheti, megélheti: élni érdemes - egyedül is, betegen is. Hiszen sok minden VAN az életében, a nincs társam, nincs senki mellettem élethelyzetében is. Nem az adja egy ember értékét, hogy hányan keresik meg, hívják fel! Benne vannak az értékek, és ezek felismerésére a karácsony jó alkalom.

December 24 - 26-a érzelemdús szakasza az évnek, az intimitás napjai. De múltával csak néhány

nap, és jön az óév elbúcsúztatása, az új köszöntése - vidám, felszabadult ünnep, a korlátok tágulásának napja, a fékek lazulásáé. Köszöntjük az új esztendőt, és felejtünk kis időre mindent. Magunk mögött hagyjuk az óév összes nyugját, meg szép napjait, és várjuk az újat. Bízunk benn: szép lesz, jó lesz, örömteli lesz. Hisszük: ezt is megéljük. Fordulópont: naptárat cserélünk.

Góz ki, újult erővel az új év új élményei, feladatai, kihívásai, tennivalói elé! Reményekkel, hittel, küzdeni és élni akarással!

MEGHITT KARÁCSONYT ÉS VIDÁM SZILVESZTERT!

Bertók Gyula

1997.10.29.